

Soạn bài: Chữ người tử tù (Nguyễn Tuân)

Hướng dẫn Soạn bài: Chữ người tử tù (Nguyễn Tuân)

Câu 1:

Tình huống truyện trong tác phẩm:

- Hai nhân vật: Huấn Cao và Quản ngục, trên bình diện xã hội thì hoàn toàn đối lập nhau, nhưng hai nhân vật này đều là những người có tâm hồn nghệ sĩ. Trên bình diện nghệ thuật, họ là những người tri âm, tri kỉ với nhau.

- Tác giả đã đặt những nhân vật này với nhau vào 1 tình thế đối địch: tử tù và quản ngục, tạo nên cuộc gặp gỡ kì lạ trong chốn ngục tù tối tăm, dơ bẩn. --> Mối quan hệ đặc biệt éo le, đầy trớ trêu giữa những tâm hồn tri âm, tri kỉ.

Từ đây nảy sinh nhiều kịch tính: người tử tù thành người mà viên quản ngục nhờ vả muốn xin chữ; đồng thời lại là người mở đường hướng thiện cho cuộc sống về sau của viên quản ngục. Chính tình huống độc đáo này đã giúp làm nổi bật trọn vẹn, tự nhiên vẻ đẹp của hình tượng nhân vật Huấn Cao và làm sáng tỏ tấm lòng biệt đãi người tài của viên quản ngục.

Câu 2:

a. Những vẻ đẹp độc đáo của nhân vật Huấn Cao:

- Huấn Cao là một người tài hoa khác thường. Ông có tài viết chữ rất đẹp, "*chữ đẹp và vuông lắm*", khiến nhiều người mơ ước có được chữ viết của ông treo trong nhà của mình, trong đó có viên quản ngục.

- Huấn Cao là một con người hiên ngang, khí phách, là một anh hùng đầu đội trời chân đạp đất. Một tử tù đợi ngày ra pháp trường vẫn giữ trạng thái ung dung, tự tại và không nề nao núng. Đến cảnh chết

chém ông còn chẳng sợ. Sự ngang tàng của ông còn được thể hiện qua thái độ không quy lụy trước cường quyền và hơn nữa lại còn rất miệt thị viên quản ngục.

- Ông còn là một người có "*thiên lương*" trong sáng và cao đẹp. Nó thể hiện ở thái độ tôn trọng trước một nhân cách đẹp (viên quản ngục), trước một người nghệ sĩ có cái sở nguyện trong sáng. Ông sẵn sàng cho chữ, sẵn sàng chia sẻ những lời gan ruột chân thành với viên quản ngục trước khi vào kinh thành thụ án: "*Ở đây lẫn lộn. Ta khuyên thầy quản nên thay chốn đi... ở đây thiên lương khó giữ cho lành vững và rồi cũng đến nhem nhuốc mất cái đời lương thiện đi*". Đó là sự ứng xử đáng trọng của một nhân cách cao cả.

b. Qua hình tượng nhân vật Huấn Cao, Nguyễn Tuân muốn bày tỏ những quan niệm của mình về cái đẹp. Với Nguyễn Tuân, cái *tài* phải đi đôi với cái *tâm*. Cái *đẹp* và cái *thiện* không thể tách rời nhau. Đó là một quan niệm thẩm mỹ tiến bộ của tác giả.

Câu 3: Viên quản ngục cũng là một nhân vật độc đáo:

- Làm nghề coi ngục, nhưng viên quản ngục lại có thú chơi thanh cao, tao nhã – thú chơi chữ.
- Viên quản ngục biết trân trọng giá trị con người, biết quý trọng nhân tài. Điều này thể hiện rõ qua những chi tiết về những hành động biệt đã đối với Huấn Cao và những người bạn tù của Huấn Cao.
- Là người có tấm lòng "*biệt nhỡn liên tài*", người biết trân trọng những giá trị văn hóa.
- Diễn biến nội tâm, hành động và cách ứng xử của viên quản ngục chứng tỏ dù sống ở nơi tăm tối nhưng ông vẫn giữ được nhân cách cao đẹp – một tấm lòng trong thiên hạ, xứng đáng trở thành bạn tri kỉ của Huấn Cao. Nhân cách và tâm hồn của viên quản ngục theo như nhận xét của Huấn Cao là "*một âm thanh trong trẻo xen giữa bản đàn mà nhạc luật đều hỗn loạn xô bồ*".
- Là một người biết giữ "*thiên lương*", là một con người không sáng tạo được cái đẹp nhưng lại biết trân trọng, yêu mến cái đẹp.

Câu 4: Cảnh cho chữ trong nhà lao

- Cảnh cho chữ trong nhà lao vào đêm khuya tăm tối. Đây là một cảnh tượng trước đây chưa từng có. Một cảnh tượng mà khung cảnh và nội dung của nó hoàn toàn trái ngược nhau: cảnh cho chữ vốn thanh tao, tươi sáng, đẹp đẽ lại diễn ra trong chốn tù ngục dơ bẩn, tối tăm, âm thấp. Nhưng chính trong cảnh tượng như thế, cái đẹp, cái thiện lại càng chứng minh tính giá trị của nó.

- Người nghệ sĩ vượt qua những công cụ, đau đớn để hiện mình

tươi sáng hơn, uy nghi, lồng lộng hơn để viết lên những nét chữ xinh đẹp, những tâm huyết của cả đời mình; trong khi đó, người vốn đại diện cho uy quyền lại trở nên khúm núm, run run đón nhận từng nét chữ quý giá mà cả đời tâm huyết.

- Trật tự kỉ cương của nhà tù hoàn toàn bị đảo ngược: tù nhân trở thành người ban phát cái đẹp, cái lương thiện, thanh cao còn ngục quan vốn đại diện cho công lí lại trở nên nhỏ bé, hèn mọn.

- Giữa chốn ngục tù tàn bạo, không phải kẻ thống trị làm chủ mà là người làm tù làm chủ. Cái thiện vẫn hiện lên mạnh mẽ chiến thắng được cái ác. Đó là sự chiến thắng của ánh sáng đối với bóng tối; là sự tôn vinh cái đẹp, cái thiện và nhân cách cao cả của con người.

Câu 5: Nghệ thuật:

- Nghệ thuật xây dựng nhân vật: nhân vật được xây dựng bằng bút pháp lí tưởng hóa cảm cảm hứng lãng mạn.

- Cảnh trong tác phẩm được xây dựng bằng nghệ thuật tương phản, làm nổi bật sự đối lập gay gắt giữa cái đẹp và cái xấu, cái thiện và cái ác, tính cách và hoàn cảnh.

- Ngôn ngữ: giàu tính tạo hình, sử dụng nhiều từ Hán Việt, từ cổ để tạo không khí thời đại và của người vang bóng. (*Cảm thấu được sống lại một cảnh tượng cổ kính, thiêng liêng về viết câu đối của cha ông ngày xưa*).